

Hösten 2005

Linum

**Information från
SKÅNELIN.**

Inbjudan till

Linseminarium i Dädesjö den 3 september 2005

Vad gör du med handspunnet lingarn?

9.30 - 10.00 Kaffe

10.00 - 11.00 "Väv av lin"

Anita Lundgren, Åtvidaberg. Mångårig erfarenhet av linodling och vävning i Östgöotalin.

11.00 - 12.00 "Lin som inspiration", Stickat

Karin Öberg, Öland. Att sticka kläder och inredningstextilier i lingarn är Karins specialitet.

12.00 - 13.00 Lunch

13.00 - 13.30 "Rep av lingarn"

Ingegärd Oskarsson, Grimslöv. På ett enkelt litet redskap visar Ingegärd hur man kan slå rep av det färdigspunna lingarnet.

13.00 - 14.00 "Knyta nät och brodera däri"

Kerstin Johansson Grimslöv. Under många år har Kerstin knutit och broderat traditionella takdukar.

14.00 - 15.00 Kaffe och linspinning

Anmälan och frågor görs före den 19 augusti till Gunilla Wallin tel. 0474 - 350 10 eller e-post gunilla.wallin@uppvidinge.mail.telia.com

Avgift för seminarium, lunch och fika 250:-

Intresserade i SKÅNELIN kan kontakta Kristina Schlyter 0411-208 84 för eventuell samåkning.

Rapport från årsmötet 2005

av

Karin Persson

I år förlade vi årsmötet tidigare än vanligt, beroende på att påsken inföll redan i slutet på mars. Trots att snöflingorna hängde i luften och marken var täckt av vita fläckar så infann sig ett tjugotal medlemmar på Östraby anrika gästgivaregård. Undertecknad fick förtroendet att leda årsmötesförhandlingarna och Lilian Lugnér valdes till sekreterare. Vi i styrelsen har sett hur porto och skrivmaterial har stigit i pris. Årsavgiften har varit samma sedan föreningen startade. Vi föreslog en försiktig höjning av årsavgiften, men deltagarna på årsmötet föreslog och var rörande eniga om att *årsavgiften skulle höjas till 100 kronor, med tillägget 50 kronor per ytterligare familjemedlem.* Vi har ju som bekant vår brydestua, och man måste var medlem i föreningen för att kunna utnyttja den, i annat fall gäller inte försäkringen. På så sätt kan äkta make/maka/son /dotter hjälpa till i arbetet vid maskinerna. Tilläggas kan att ingen får vara under 18 år.

Planeringen för den kommande verksamhetsperioden redovisade styrelsen för, vilket även fanns med i Linum. Flera av medlemmarna är ute och demonstrerar linberedning på olika ställen. På detta sätt får vi möjlighet att synas. Pressen brukar vara ute och fota och skriva. Vi har samlat olika tidningsklipp i en pärm, som deltagarna på årsmötet gavs möjlighet att titta på. Till ordförande i föreningen omvaldes Karin Persson N. Strö, omval vice ordf. Björn Attervall Övriga valda i styrelsen blev Kristina Schlyter, Borrby omval, tillika kassör Nyval på två år av Gull Persson, Veberöd och IngBritt Truedsson, Bjuv, som även valdes till föreningens sekreterare. Kvar i styrelsen sedan tidigare är Jan Lindberg Billeberga och Birgit Bonthron Sjöbo. Ersättare blev Eva Ekstrand och Solgerd Nilsson båda Kävlinge och Gunnar

Nilsson Hammenhög

Till revisorer valdes

Jan - Gregor Persson, Kävlinge omval och nyval av Stig Jönsson, Trelleborg

Två ledamöter lämnade styrelsen nämligen Lilian Lugnér som varit sekreterare och Lotta Rolfsson som varit Linums redaktör. De avtackades med vars en blomsterbukett.

Dessutom lämnade revisorn Sonja Johannesson sitt uppdrag, efter att i många år granskat föreningens räkenskaper. Vi vill framföra allas vårt tack för deras idoga engagemang och arbete med föreningens bästa för ögonen.

Efter samkvämet tog så hemslöjdskon-sulent Annhelen Olsson över och berättade om de skånska textilierna. Flamskvävnaderna - var ursprunget kom ifrån, de olika bilderna och motiven.- Nog har vi tittat på lejonen och tyckt att de har konstiga gap. På många sättugnsplattor kan man se Simson där han håller med sin hand i gapet på lejonet för att slita sönder det. På bildvävnaderna har man utslutit Simson och tomrummet efter hans hand i lejonets gap är kvar. Annhelen hade dessutom med sig agedynor, kuddar och bänkdynor i krabbas-når och röllakan som hon berättade om, inte minst färgerna, givetvis komna från växtriket. Ett intressant föredrag över våra skånska textilier, som vi kan vara stolta över, för de finns ingen annan stans.

Skånelin på Mangelgille

av Kristina Schlyter

Lördagen den 23 april åkte 6 medlemmar till Broby för att mangla sitt linne på stenmangel Stenmangeln fanns på Broköpsgården hos Birgitta Sjunnesson. Dagen inleddes med hembakat bröd och för många av oss Årets första näs-selsoppa. Smaklig spis, vackert väder vad mer

kunde vi önska oss?
Kvällen före hade de flesta dänkt sina linnedukar.. Nu skulle dukarna sträckas och läggas ihop.
Eftersom stenmangeln är bredare än en vanlig mangel, kunde vi mangla dukarna med endast en vikning.
Nu gällde det att rulla upp duken på trärullen.

Trots att dukarna var dänkta kvällen före behövdes ett extra sprut med dänkflaskan för att resultatet skulle bli perfekt.

Släta ut alla rynkor och veck!

Rulla nu duken hårt på mangelrullen. Glöm inte att rulla in mangelduken den sista ½ metern!
Sedan stacks rullen med den hårt på-rullade duken in i mangeln och stenborden rullade fram och tillbaka 3 - 5 gånger.

Nu gällde det att stoppa stenarna vid sista kugghjulet och se till att de höjdes med hjälp av spaken. Ut med rullen och vik ihop den vackra släta, blanka linneduken!

Hos Birgitta finns förutom stenmangel också en trevlig vävstuga. Birgitta har vävkurser i samarbete med Glimåkra Folkhögskola. Även här fanns mycket att se och beundra.

En underbar dag i strålande sol med både lekamlig och andlig spis!

Spinnegille på Gråbrödraklostret i Ystad

Lördagen den 28 maj var det dags för årets Spinnegille som hölls på Gråbrödraklostret i Ystad.

Vädret var otroligt vackert och varmt så vi turades om att sitta utanför klostret i solen och locka in besökare och att sitta inne i korsgången där det var snudd på kyligt.

Vi var cirka 15 damer som spann. Tyvärr träffade vi inte så många besökare, det var nog fel väder för museibesök, men en busslast från Danmark kom och då spann vi och demonstrerade desto mer.

De var mycket intresserade och det var inte bara de som lärde sig nytt utan vi lärde oss också vad lin hette på danska nämligen hør (ursäkta stavningen). Eftersom jag fortfarande (!!) inte lärt mig spinna på spinnrock kändes det extra bra att många intresserade sig för min slända och var nyfikna på hur den fungerade.

Efter vår demonstration fick vi en guidad rundtur på klostret där vi fick veta en hel del om klostret, om utställningen *Heliga kläder* och om utställningen *Hemslöjden Malmöhus 100 år*.

Klostret grundlades 1267 men efter reformationen då franciskanermunkarna fördrevs blev klostret hospital och sedan på 1700-talet kronobränneri och spannmålsmagasin. Vid sekelskiftet 1800/1900 hade klosterbyggnaderna förfallit avsevärt eftersom de inte underhållits och man beslöt att riva klostret. Dock räddade några av stadens rika borgare byggnaderna och renoverade dem. Sedan dess har klostret varit främst museum men även bibliotek.

Vi tittade på de vackra handbroderade mässhakarna och andra kyrkliga textilier och förundrades över vilken tid och skicklighet som lagts ned på dem. Därefter tittade vi på hemslöjdsutställningen med flamskvävnad, skånskt yllebroderi, vävnader, folkdräktsdelar, vitbroderi, knypplade spetsar mm.

Sedan var vi så slut efter alla intryck och information att det var skönt att åka hem efter en gemytlig och trivsamt dag!

Harriethe Bengtsson

Skånelin i N. Strö 18 juni 2005.

På inbjudan av Föreningen Skånelins styrelse möttes lördagen den 18 juni en liten men tapper skara vid N. Strö kyrka. Karin Persson tog emot oss och gav oss en visning med mycket intressant historiektion om kyrkan och dess målningar.

Kyrkan är från tidig medeltid med senare slagna valv. Valvmålningarna hade blivit framtagna med färgerna väl bibehållna.

Tydliga bilder visar bl.a. hela skapelseberättelsen, Adams död, brodermordet Kain-Abel, Jesu födelse, kung Herodes order om den förskräckliga slakten av nyfödda gossebarn, nordiska helgon och skyddshelgon. För oss särskilt intressant är hur Eva spinner lin på slända och hur ursprunget till dagens vete, speltvetet skördas.

Forskarna har nu kommit fram till att speltvetet är väldigt nyttigt, vilket visar sig i dess återkomst i dagens kosthåll. Det finns en utförlig artikel om kyrkan och dess målningar i Linum Våren 2004. Läs den!

Efter kyrkbesöket åkte vi till linbastun i Kålaberga. Efter kaffe och fralla tittade vi på linbastun, som var för mig en upplevelse. Skam till sägandes får jag erkänna, att jag inte varit inne i någon linbastu tidigare! Det är otroligt hur folk förr i tiden kunde dra nytta av naturen i form av befintliga stenblock! Längst in är en stor jättebumling, som bildar innevägg. Sidoväggarna hade mindre, huggna(?) stenar lavade högt med små hål här och där för att kunna sticka in läkt att hänga linkärvarna på. Bastun har högt till tak med ett utsläpp för värmen/röken, när det eldades innanför dörren. Taket är ett slaget valv av tegelsten.

Vi tittade på ett linfält, som behövde tid med sol och värme för att komma i blom. Inga blomknoppar syntes, så det blir nog ett långt och bra lin att spinna, när det är så dags!

Karin tog oss med till sin vävstuga och vi blev mäktat imponerade av allt, som tillverkats där: Allt från tunna middagsgdukar till grövre löpare.

Det blev dags för lunch, som var beställd på Aralövs Golfklubb. Där fick vi god mat och gratis underhållning med att kunna iakta en busslast unga golfare slå sina bollar över dammen till sista hålet. Medan vi pratade och utbytte tips och idéer vad gäller lin och linneskötsel-behandling.

Så småningom blev det dags att bryta upp från en trevlig och givande dag, som vi ber att få tacka Karin och Skånelin för!

Vi som var med
genom Ewa Eskilsson

Livets nödortf

av

Karin Persson

Ni som var med i N. Strö kyrka den 18 juni noterade att maten och kläderna

var viktiga på 1400 - talet, då målningarna i kyrkan gjordes.

På flera ställen var linhuvuden avbildade både när man spann garn och inte spann garn.

Man avbildade det som var vant och som man hade kunskap om.

Maten för dagen var något man alltid fick tänka på, och sädeskärvarna är många i kyrkan, men axen i kärvarna är inte lika de sädeslag som vi odlar i dag.

Det är dinkel eller speltvete (samma vete men olika namn) som avbildats. Ett kort ax med utvinklade sädeskorn, som avslutas med ett "strå".

De tidigaste svenska fynden av dinkelvete är daterade till 2 400 f. Kristus. Ursprunget till vår kontinents jordbruk ligger i den fruktbara halvmånen mellan Euftrat och Tigris omkring staden Jeriko i nuvarande Irak.

En historiker på Julita jag talat med, berättade att rågen kom till Skåne på 1400 - talet, men kom till Sverige först på 1600 - talet.

För ett par år sedan beställde jag dinkelvete av en odlare i Sörmland. Bakförmågan är helt annorlunda än det vanliga vetet. Det går bl. a. inte åt mer än halva mängden jäst.

Odling av dinkelvete ger inte mer än 1/3 så mycket i avkastning som det vanliga vetet, men skillnaden är att

hela kärnan i dinkelvetet är lika värdefull ur näringssynpunkt. Vi skalar ju av det nyttiga i det vanliga vetet.

När vi på morgonen klär oss och sätter skorna på fötterna, för att sedan äta frukost, tänker vi kanske inte på att det bara är en eller två generationer sedan som detta inte var någon självklarhet, att ha kläder att ta på sig utan att behöva frysa, eller att veta att man kan äta sig mätt varje dag.

Källor: Äldre tiders odling - uppsats av Else - Marie Strase

Hur gammalt kan linfröet bli, innan det mister sin grobarhet?

Den frågan ställde jag mig, när jag fick tre kilo linfrö, som hade legat ett antal år.

Jag gjorde två såprov i krukor, vid olika tidpunkter. Inget hände När vi sedan sådde linet, delade jag av en ruta och sådde mycket tjockt av detta gamla linfrö.

När linet kom upp syntes ingenting i rutan. Jag fick ge mig. Linfröets grobarhet var borta.

I "Handbok i Svenska jordbruket" av J Arrhenius från år 1874 kan man läsa följande:

"Gammalt linfrö är vida fördelaktigare än nytt. Genom mångårig erfarenhet är det bestyrkt att det linfrö som blivit väl förvarat och ej är över fem år gammalt, ger mycket längre och mycket finare lin än årgammalt frö, ja till och med att två å treårigt frö är bättre än det ettåriga. Genom linfröets förvaring en längre tid före sådd, sker det icke blott en eftermognad utan fröet torkar mer och mer och lämnar vid groningen starkare plantor. De svagare linfröna som lämnar klenare plantor förlorar sin groningskraft, och kommer på så sätt ej med bland det fullgoda utsädet".

Som sagt linfröer kan nog ej förvaras hur länge som helst
Ni som odlar kan ju testa
Karin Persson

Öppet hus i Brydestuan i Svalöv

lördagen den 8 oktober mellan kl. 10 - 14. Du som är medlem i föreningen kan komma med ditt rötade lin och få det bråkat och skäktat.

OBS. Inga barn under 18 får hjälpa till.

Vill du bli medlem i Skånelin?

Skånelins syfte är;

- * att sprida information om spånads och oljelin
- * Att vara kontaktorgan för alla linvänner
- * att ge medlemmarna så goda villkor som möjligt vid bråkning och och skäktningsarbeten i föreningens "Brydestua"

Årsavgiften är 70 kr/ år. Obs för innevarande år. 2006 år årsavgiften 100 kr samt 50 kr

för varje övrig familjemedlem som vill vara med i föreningen.

Brev från läsekreten.

Det är alltid roligt för oss i Skånelin att höra ifrån våra medlemmar.

Ni är alla välkomna att bidra med artiklar, minnen eller synpunkter.

Till Föreningen Skånelin!

Måste tacka för det trevliga Linumbladet med det nya formatet. Så intressant att ta del av all information ni gav mig.

Mycket har ju hänt under -04 året och -05 tycks bli lika bra. Och tänk så mycket lärorikt jag fick mig till godo från Linseminariet i Dädesjö.

Har i vinter ägnat många timmar åt detta stimulerande och rogivande arbete med att spinna lin. Har verkligen varit den bästa terapin för mig sedan jag blivit ensam. Har för ett tiotal år sedan själv odlat och berett lin och vävt dukar till mina barnbarn.

Hoppas att våra ungdomar också får uppleva känslan av att arbeta med detta underbara material.

Önskar god fortsättning för Skånelin!

Tack och varma hälsningar!

Gurli Andersson!

Saxat ur Carl-Herman Tillhagens bok VÄVSKROCK

Spinnrocken i folktron

Rocken var i mångas ögon inte vilken möbel som helst. Liksom linet och ullen tilltroddes den äga inneboende magiska krafter, som påverkade människorna. Hörde man den spinna om natten var detta enligt dansk tro ett dödsvarsel. I Broby i Skåne menade man att det var tomtens som spann, eller att rocken blivit förhäxad av någon illasinnad människa. Till skydd mot dylik ondska borde man skära in ett kors eller ett pentagram på rocken. I Östra Broby trodde man, att spinnrocken hade en sådan magisk kraft, att om en avundsam kvinna kom in i stugan,

omintetgjordes hennes förmåga att skada om man satte spinnrocken framför henne. I Danmark hängde man en gammal spinnrock över dörren för att freda sig mot avlidna människors spökeri. Den döde skulle då ej kunna komma in i stugan, förrän han sprungit så många varv kring huset som rockhjulet snurrat sedan det tillverkades. Varken rock eller slända fick läggas på en havande kvinnas säng, ty då fick hon en svår förlossning eller också ledde det till osämja i hennes äktenskap, menade man i Norge. Om husmodern naken tvättade spinnrocken på fettisdagen, skulle linet växa bra på åkern, hette det i Tyskland. Samma dag gömde kvinnorna i Pfalz sina spinnrockar i tro att de då under det kommande året skulle slippa att komma ut för ormar. O Skåne brukade häxor för – påstods det – rida till Blåkulla på en spinnrock. För att hindra dem därifrån borde man gömma undan rocken under påsken. Fick en spinnrock stå ute, slog åskan gärna ned i den, möjligen ett bevis för att en häxa eller ett troll slog sina lovar kring den, ty som alla vet, slår åskan med förkärlek ner på dylik "skit". Krånglade spinnrocken, "gikk i stå" eller "slog sej vrang" skulle man i Römskog i Norge klå den med en vidja ur sopkvasten. Ingen borde ta emot något genom en spinnrock. Åt man t ex en smörgås, som någon, av tanklöshet räckt en genom rocken, blev man sen för alltid omättlig. Hur mycket man än åt, var magen ändå svång. Denna fara kunde undvikas, om man skyndade sig att lämna tillbaka smörgåsen eller vad som var kvar av den samma väg som man mottagit den. Ingen fick trampa en spännstol utan att spinna, ty då spann man garn åt trollen. Spinnrocken var ju i högsta grad ett kvinnligt redskap, så kvinnligt att om ett äkta par ville ha en flicka, borde de allt lägga en spinnrock under sängen för att ge "makterna" en anvosning om sin önskan. Mycket av den folktro som finns om kvinnan hör därför också samman med rocken. Man fick sålunda inte ta en spinnrock ombord på ett fartyg.

KALENDARIUM

under hösten kommer föreningen att medverka på bl. a. på:

Skånedagarna
på Bosjökloster den 3 - 4 september

Syffestivalen
den 23 - 25 september i mässhallarna i Malmö kl. 10.00 - 18.00

År 2006 blir Spinnegillet
på Kulturens Östarp den 6 maj.
Mer information i nästa Linum

Linträffar i Sjöbo församlingshem
lördagar 09.00—12.00, där finns
möjlighet att lära om lin och linberedning praktiskt och teoretiskt.

Kontakta Ruth Olsson, Sjöbo
tel.0416 -122 30

Textilt med bl.a. lin. Ni träffas enligt överenskommelse. För mer info tag kontakt med Maire Skoglund tel. 0413 - 54 50 68

Valberedning

Samman kallande: Maire Skoglund, Box 249, 241 24 Eslöv

Övriga ledamöter. Ruth Olsson, Sjöbo och Ulla Jönsson Trelleborg.

Eventuell avsägelse av uppdrag i föreningen skall meddelas senast den 15 januari till Maire.

UPPROP

Ta tillvara linfrö av spånadslin. De finns inte att köpa ute i handeln!

2006 firar SKÅNELIN 20 års jubileum! Foto med mera önskas! Se förra Linum

Uthyrning av nedanstående

kontakta Solgerd Nilsson 046 - 73 26 74

Brydestuan

Häcklor (Gåva från H. Zienkiewicz familj) uthyres veckovis mot kvitto. En avgift på 1500 kronor erläggs om häcklorna ej är återlämnade på avtalad tid.

Rötningsbassäng, 14 dagar pris 200.
Elektrisk spinnmaskin 1 vecka pris 100

Linums redaktion:

Redaktör: Kristina Schlyter e - post:
mne309p@tninet.se
krs@utb.simrishamn.se

Ansvarig utgivare: Karin Persson.

För de som inte har möjlighet att skicka manuskripten via e - post kan skicka dessa till

Karin Persson, Ströv. 195, 291 95 Färlöv